

Bloom kanapéján

▼ Beszélgetés Fabényi Júliával

„Bárhol Nyugat-Európában járva azt tapasztaltam, hogy Szombathelyről mint Leopold Bloom képzeletbeli szülőhelyéről mindenki hallott. Gyakran meg is kérdezték: Szombathely nagyobb, mint Budapest? Hol van?” – meséli Fabényi Júlia, művészettörténész, a Szombathelyi Képtár vezetője.

▼ **Június 16-án több új tárlat nyílik a Képtárban. Miként kapcsolódnak ezek a kiállítások Leopold Bloomhoz?**

– A képzőművészet másképp reagál dolgokra, ezért nem mondhatom azt, hogy a képtári program kifejezetten erre a napra készült, hanem inkább annak a koncepciónak az alapján, amit mi a mindenkori Bloom-napra meghatározunk. Miután decembertől kezdve az egész évet az emlékezés köré csoportosítottuk, a fő kiállításunk is ehhez kapcsolódik, és a Rendhagyó emlékezet címet viseli.

▼ **Mitől rendhagyó, és mire emlékeznek?**

– Attól rendhagyó, hogy az emlékezetet vizuálisan, a képzőművészet eszközeivel jelenítjük meg. Azt, hogy adaptálódik a jelenben egy sor olyan örökség, ami nyomként, stílusként, idézetként napjainkban is jelen van. Egy-egy archetipikus dolog, amely végigfutott az emberiség háromezer éves kultúrtörténetén, s aktualizálódik napjainkban. Mivel a kilencvenes években az emlékezés ismét teret nyert, időszerűnek

tartottam megrendezni ezt a kiállítást, és általa az emlékezés teljes topográfiáját feltárni. A tárlaton szerepelnek a legegyszerűbb emléktárgyak idézetén túl stílusokat idéző alkotások is.

▼ **A „posztmodern” kutatja?**

– A posztmodern lehet másfél évszázadra kiterjeszteni, de gondolhatunk a nyolcvanas évek eklektikájára is, ahol kifejezetten nagy idézetekkel dolgozott a festészet. Én azért igyekszem a képzőművészetet ennél differenciáltabban láttatni, úgy, ahogy ez a jelenlegi képzőművészek munkáiban benne van. Tehát nem emblematikus szinten, mert ennél mélyebben jelentkezik, hanem ahogy a képzőművészek tudatalattijában és a műveiben él. A néző nagy feladata ezt megtalálni.

▼ **A fiatal képzőművészek nemzetközi tárlata a Bloom-kanapé címet kapta. Beavatna, mit rejt a „kanapé”?**

– A Bloom-kanapé kicsit szelektív ügy. Sajnálom, hogy ez lett a címe, így utólag túl archaikusnak érzem. A művészek az eredeti koncepciótól teljesen eltértek, alkotásaik a belső kitarukozás helyett a digitális és DJ-kultuszt jelenítik meg. Ők hozzák a maguk formáját és stílusát anélkül, hogy szükségét éreznék a freudi lélekbúvárkodásnak.

▼ **A Bloomsday az idén több helyszínen zajlik, többféle program fut egyidőben.**

Fotó: Csuka László

– Az, hogy sokan részt vesznek a Bloom-napon nagyon jó, de a programok keresztbe-szervezését nagyon rossznak tartom. A néző ott áll abban a helyzetben, hogy nem tudja eldönteni, hová menjen. A helyszínek messze vannak egymástól. Igen elcsodálóztam, hogy nem lehetett egy naptárat összeállítani, hacsak nem az volt a szándék, hogy így legyen.

▼ **Miért nem történt egyeztetés?**

– Székely Ákossal és baráti körével, a Bloom-szerkesztőséggel eltér a véleményünk, másként ítéljük meg és másban látjuk a Bloom-nap értelmét. Ez mindig is így volt, és mindig több csoport szervezte a Bloom-napot, ez ellen nincs kifogásom. Három évvel ezelőtt a Képtárral mi is elkezdtük a magunk részét hozzátenni a Bloom-naphoz, ami több éven keresztül funkcionált is. Tavaly viszont Székely Ákos megmondta, hogy a Bloom-nap az ő szellemi terméke és tulajdona, úgyhogy a továbbiakban ezt ő szeretné kézben tartani. Ezért például a tavalyi katalógusunkban már nem engedte meg, hogy megjelentesük az általa szervezett rendezvényeket. Én azonban úgy gondolom, jogunkban áll – még ha más stílust, irányzatot képviselünk is – ugyanúgy megrendezni a magunk programját. A rendezvény összeállítója azaz, hogy egy és ugyanazon időpontra több programot állított össze, nem a Képtárat közösi ki, hanem kifejezetten megérti azokat a művészeket, akik ezt a programot kitöltötték volna.

▼ **Az idei év az emlékezeté. Mi lesz a jövő?**

– Amikor az éves tervet elkészítjük, meghatározzuk, hogy abban az évben mi

Manfred Erjautz konténer-projektje a Képtárban

lyen problémakört kívánunk körbejárni. Ezt szakmailag fontosnak tartom. Jövőre a textil éve lesz, másrészt búcsú az évezredtől. Ennek jegyében lesz történelmi, visszatekintő kiállítás, aminek anyagát majd más társintézményektől kapjuk. Tervezünk egy, a kortárs képzőművészet kiemelkedő egyéniségeit felvonultató, tárlatot is. Egy amolyan visszatekintést: melyek voltak azok a magyar huszadik századi művek, amelyek számítanak és fontosak az elkövetkezendő évezredben is.

▼ **A kortárs képzőművészet a laikusok számára nehezen emészthető. Talán a Képtár látogatottsága is nőne, ha kapaszkodókkal segítenék az idelátogatókat. Tóth Emőke „bevezető” jellegű kiállításának híreről sokan csak késve értesültek.**

— Másnap kitettük Tóth Emőke megnyitón mondott bevezetőjét. Nem lehet minden képhez használati utasítást adni, más helyett nem szabad néznünk. Jövőre viszont folytatjuk a múlt évben elkezdett, a képzőművészetet népszerűsítő előadásorozatunkat. Szeretnénk a város lakóit más programokkal is idecsalogatni, a kiállítóterekben koncerteket, filmvetítéseket, színházi előadásokat tartani.

▼ **Őn a frankfurti könyvvásár képzőművészeti kurátora. Milyen gyakorlati feladatokat jelent ez a bemutatkozás?**

— A frankfurti képzőművészeti rendez-

vényen október 13-tól 13 helyszínen 13 kiállításunk lesz, két nagy reprezentatív tárlattal. A Szépművészeti Múzeum bemutatja az Eszterházy Képtár olasz gyűjteményének egy részét. Ez több mint száz éve nem került olyan átfogó feldolgozásra, mint most. A Magyar Nemzeti Galéria Rippl-Rónai József életműkiállítással készül, ahol kiemelten szerepelnek majd a festő író-portréi. A Karmelita kolostorban a '90-es évek kortárs magyar képzőművészetéből nyílik tárlat. Számomra ez nagy kihívás, hiszen a legújabb határozat szerint a középkori freskók miatt már nem szerelhetünk képet a falakra. Kénytelenek vagyunk csak térművekben gondolkodni. Sok kisebb galériában is lesz kiállítás. Egyéni és kisebb csoportos, a legújabb táblaképfestéstől a fotókon át a szobrászatig. Az, hogy mennyire sikerül egy új alkotórteget bemutatnunk és meghonosítanunk ez előre nem számítható ki. Majd eldől.

▼ **Őnek missziója a kortárs képzőművészet.**

— Tíz évig tanítottam németországi egyetemen, majd öt évet dolgoztam a Mücsarnokban, ott kerültem kapcsolatba ezzel az eleven kiállítási élettel. Több mint húsz éve csak a kortárs képzőművészettel foglalkozom. Nem elég mindig új művekkel megismerkedni. Meg kell tanulni mindig a korszak elvárásainak megfelelő szellemben látni.

„Kisajátítás történt”

Természetesen Székely Ákost, a Bloom-mappa szerkesztőjét is megkerestük, mondja el véleményét a Bloom-nap kapcsán kialakult vitáról: „Tavaly a Bloomsday után eldöntöttük, hogy idén a Képtártól függetlenül, saját programot szervezünk. Személyes és elvi okok miatt. Fabényi Juliával képtelenség együttműködni. Tavaly a rendezvény úgy jelent meg, mintha a Képtár saját programja lett volna. Kisajátítás történt. Én úgy gondolom, szervezzen mindenki – akár egy kocsmá, akár az MMIK – saját programot. A műsor attól lesz igazán jó, ha a civil szférától az intézményekig mindenki részt vesz benne. Így lesz igazán sokszínű a Bloomsday. Számunkra egyre idegenebb egy négy fal közötti, zárt világban gondolkodni. Az idén volt egyeztetés a Városházán, így a program szerencsésen állt össze, de azt sem tartanánk nagy bajnak, ha a különböző programok értékükben versenyeznének egymással” – hangsúlyozta Székely Ákos.